

Tuore julkaisu kokoelmapoistoista ja ajatuksia kokoelmasiirtofoorumista

10.2.2016

Emilia Västi, hankekoordinaattori

Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt -hanke (2014 -2015)

Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt -hanke (2015 – 2016)

Kokoelmapoistoja käsittelevä verkkojulkaisumme on valmis!

Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt
Emilia Västi & Minna Sarantola-Weiss (toim.)

Suomen museoliiton julkaisema, taidemuseoiden ja kulttuurihistoriallisten museoiden yhteisjulkaisu on ladattavissa osoitteessa:

www.museoliitto.fi/kokoelmapoistot2

Mukana: Aboa Vetus & Ars Nova, HAM Helsingin taidemuseo, Helsingin kaupunginmuseo, Tampereen museot, Tampereen taidemuseo, Tekniikan museo

TEEMA1: YHTEISTYÖ KOKOELMAPOISTOISSA

TEEMA2: ELINKAARIKYSYMYKSET POISTOISSA

TEEMA3: MYYNTI POISTOTAPANA

Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt 2014-2015

- Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemassa yhteishankkeessa oli mukana kolme kulttuurihistoriallista museota: Helsingin kaupunginmuseo, Tampereen museot ja Tekniikan museo.
- Rajausta kulttuurihistoriallisten museoiden esinekokoelmien poistoihin.
- Tavoitteena oli kehittää ja kirjata hyviä käytäntöjä sekä poistopoliittisia argumentteja suomalaisten museoiden käyttöön.
- Taustalla: ICOMin eettiset säännöt, Disposal Toolkit (Museums Association), hankkeen poistokyselyn tulokset, Museo2015, Merkitysanalyysi-hanke.
- Julkaisussa kolme osaa: Eväät poistoihin (kyselytulokset), poistoprosessi, temaattiset case-artikkelit.
- Hankkeen verkkojulkaisu ilmestyi huhtikuussa 2015. Ladattavissa: www.museoliitto.fi/kokoelmapoistot

Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt 2015-2016

- Jatkohankkeessa mukaan taidemuseokumppanit: Aboa Vetus & Ars Nova, Helsingin taidemuseo, Tampereen taidemuseo.
- Kartoitettu erilaisten kokoelmien poistotarpeiden ja käytäntöjen eroja ja yhtymäkohtia. Syvennetty valittuja teemoja: yhteistyö, elinkaari ja myynti.
- Hankkeen ohjausryhmässä: Kansallisgalleria, Museovirasto - Kansallismuseo, Museoliitto, Museoviraston kehittämissyksikkö, TAKO-verkosto ja hankemuseoiden johtajat.
- Painotus temaattisissa artikkeleissa.

Vuoden 2016 aikana julkaisemme englanninkielisen käännösversion, joka sisältää koosteen kahdesta kokoelmapoistoja käsittelevästä julkaisusta.

Julkaistu 2015

Julkaistu 2016

Tulossa 2016

Ajatuksia kokoelmasiirtofoorumista

Kokoelmasiirrot museoiden välillä - Miksi?

2.15 Disposal of Objects Removed from Collections

...There will be a strong presumption that a deaccessioned item should first be offered to another museum.

(ICOM Code of Ethics)

TAKOn valtakunnallinen tallennustyönjako

... TAKO-työskentelyn keskeinen tavoite on valtakunnallinen tallennustyönjako, joka auttaa museoita suuntaamaan kartuntaansa ja keskittämään resursseja ydintehtäväänsä.

(TAKO-verkosto)

Primary outcomes of a curatorially motivated disposal:

- improved care for the item*
- improved access to the item; increased enjoyment of and engagement with the item by the public*

(Disposal toolkit 2014, UK)

Kokoelmasiirrot museoiden välillä

- Riittävätkö nykyiset toimintatavat kokoelmasiirroissa?

Mikäli ensisijainen vastaanottaja on selkeästi määriteltävissä:

- Suora yhteydenotto toiseen museoon on mahdollinen. Apuna on TAKOn valtakunnallinen tallennustyönjako.

Entä jos kokoelmaobjektille ei ole määriteltävissä ensisijaista vastaanottajaa tai ensisijainen vastaanottaja ei halua objektia?

- Miten ja missä objektista voisi ilmoittaa? Esimerkiksi Museoposti-sähköpostilista ei ole profiloitunut kokoelmasiirtoihin.
- Tarvittaisiinko kokoelmapoistoprosessin tueksi museoammattilaisille suunnattu ilmoitusfoorumi, jossa on selkeä rajaus kokoelmaobjekteihin?

Miten olemme edenneet kokoelmasiirtofoorumin osalta?

Siirtofoorumi on kaavailtu osana *Kokoelmapoistojen hyvät käytännöt* -hanketta, yhteistyönä TAKO-verkoston kanssa.

Ensisijaisena tavoitteena on kartoittaa suomalaisen museokentän näkemyksiä siitä, kannattaisiko Suomessa pilotoida ammatillisille museoille suunnattua, verkossa toimivaa kokoelmasiirtofoorumiä.

Palvelua on suunniteltu ensisijaisesti kulttuurihistoriallisten museoiden lähtökohdista ja kokoelmapoistoihin liittyen:

- **Kesä 2015** Perustettiin kevyt demosivu, hahmoteltiin foorumin periaatteita ja tehtiin lomakeluonnos
- **Syksy 2015** Kartoitettiin vastaavia palveluita ja kysyttiin kokemuksia jo toimivista kokoelmasiirtofoorumeista (Iso-Britannia, Hollanti)
- **Syksy 2015** Järjestettiin esittelypiste TAKO-syysseminaarissa ja haettiin demosivun testaajia
- **Tammikuu/2016** Pieni testiryhmä kommentoi demosivun pohjalta
- **Tammikuu/2016** Muokattiin demoalustaa kommenttien pohjalta
- **Helmikuu/2016** Laajennetaan demosivun testiryhmää

Kokemuksia toiminnassa olevista kokoelmasiirtofoorumeista

FIND AN OBJECT 2006 - (Iso-Britannia, Museums Association)

- Is the service restricted or is it public? How was the publicity of the site decided? What properties or features require registrations? Who can register?

*Anyone can see the headline information on Find an Object, and anyone who registers on the MA website can click through for fuller details. However, the MA website readership is generally museum staff and people interested in and fairly knowledgeable about the museum sector. **We believe it is important that museums are open and transparent in their processes for pursuing disposal, so there is no reason to keep the adverts private.** (Museums Association)*

HERPLAATSINGSDATABASE 2006 - (Hollanti)

- Has the site become an established tool within the museum field?

*Not yet completely, although some 200 museums and institutions have a login for the relocation database, but some ten institutions put objects in the database on a regular basis. **However, more stricter rules on deaccessioning have to be followed shortly, so the database then will be used on a more regular basis.** (Herplaatsingsdatabase)*

Minkälainen suomalainen kokoelmasiirtofoorumi voisi olla?

HAHMOTELLUT PERIAATTEET:

- Siirtofoorumilla museot voivat tarjota kokoelmistaan poistettavia objekteja muiden museoiden kokoelmiin tai museopedagogiseen käyttöön.
- Yksittäisen objektin lisäksi voit tarjota objektiryhmää tai kokoelmaa.
- Ilmoita vain objekteista, jotka eivät ole liian huonokuntoisia liitettäväksi toisen museon kokoelmiin.
- Jos objekti museoiden tallennustyönjaon perusteella kuuluu jonkin museon vastuualueeseen, harkitse, otatko ensin suoraan yhteyttä ao. museoon.
- Objektien siirtoon liittyvät sopimukset ja järjestelyt ovat aina tarjoavan ja vastaanottavan museon välisiä.
- Perustana on luonnollisesti museoetiikka, museon oma kokoelmapolitiikka ja poistopolitiikka.

[illegible]

Miten demon testaajat ovat kommentoineet siirtofoorumikaavailua?

Voisiko verkossa toimivasta kokoelmasiirtofoorumista olla hyötyä museossasi lähitulevaisuudessa? Miten?

Kyllä voisi olla hyötyä lähinnä kokoelmapoistojen poistamisessa niin, että niistä olisi jollekin muulle museolle hyötyä. Poistoesineen vastaanottamisessa tulee lähinnä mieleen varaosien saaminen johonkin harvinaisempaan esineeseen. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

(...) Tämä toimisi erityisen hyvin jos selkeää mahdollista vastaanottajaa ei olisi tiedossa. Myös silloin kun etsitään vaikkapa näyttelykäyttöön jotain tiettyä, niin foorumi toimisi oivallisena paikkana etsiä kaipaamaansa. Hyvää tässä olisi vielä sekin, että kun antajat ja ottajat ovat museoammattilaisia, voi foorumilla toimiessaan luottaa siihen, että ammattialan pelisäännöt ovat (todennäköisesti) kaikille tutut. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Uskon, että taidemuseopuolella kokoelmasiirrot pysyvät yksittäistapauksina ja niiden merkitys ja määrä kokoelmatyössä ei varmaankaan nouse kovin suureksi (...) Taidemuseoiden ei kuitenkaan ole hyvä jättäytyä pois kokoelmasiirtofoorumista, sillä se voi joissain tilanteissa osoittautua hyödylliseksi. Tiedän joillakin taidemuseoilla olevan kokoelmissaan myös esineitä, joiden kohdalla kokoelmasiirtofoorumi voi osoittautua hyödylliseksi. Siirtofoorumin kautta kulttuurihistoriallisissa museoissa oleva taide voi puolestaan päätyä taidemuseoon. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Miten demon testaajat ovat kommentoineet siirtofoorumikaavailua?

Minkälainen kokoelmasiirtofoorumin tulisi olla toimiakseen Suomessa? Miten se tulisi toteuttaa ja minkälaisia ominaisuuksia palvelussa tulisi olla? Minkälaisille käyttäjille arvioit sen soveltuvan?

Käyttöliittymän tulisi olla vaivaton ja helppo käyttää ja siirron toteuttamisen olla vaivattomuudessaankin realistinen vaihtoehto muunlaiselle poistolle. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Palvelun ilmoituksilla pitäisi mielestäni olla nopea kierto, ettei poistetut esineet makaa kuukausi-/ vuosikaupalla jossain nurkassa. Palvelun tulisi olla mahdollisimman helppo käyttää: sisäänkirjautuminen ja lomakkeen yksinkertaisuus, vain olennaisin tieto. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Siirtofoorumin ylläpitovastuu tulisi olla taholla, jolla on resursseja lanseeraamiseen sekä ylläpitoon, esim. käyttöoikeudet jne. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Miten demon testaajat ovat kommentoineet siirtofoorumikaavailua?

Olisiko siirtofoorumi toimivin julkisena, puolijulkisena vai suljettuna verkkopalveluna vain rekisteröityneille käyttäjille? (vrt. esim Iso-Britannian *Find an Object* ja Hollannin *Herplaatsingsdatabase*, joissa osa tiedoista on julkisesti nähtävissä). Perustele vastauksesi.

Jos siirtoja käytännössä tarjotaan vain toisiin museoihin, en varsinaisesti näe tarvetta julkiselle foorumille. Toisaalta puolijulkisuudesta tuskin olisi muuta haittaa kuin yksityisten tahojen yhteydenotot poistoja tekeville museoille. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Aluksi suljettu verkkopalvelu rekisteröityneille. Myöhemmin voidaan avata julkiseksi osittain (ei poistettavan objektin lahjoittajan tietoja, ostohintoja tms. mikäli niitä joku kirjaa lomakkeeseen), kun nähdään, millaista dataa foorumille tulee. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

(...) pitäisin siirtofoorumin ainakin aluksi vain museoille tarkoitettuna, suljettuna verkkopalveluna, myöhemmin sitä voisi ehkä tarpeen mukaan avata muillekin. Jos foorumi avataan laajasti, on vaarana se, että ihmiset mieltävät siirtofoorumin nettihuutokaupaksi ja museoissa joudutaan käyttämään työaika kaikenlaisiin jonninjoutaviin kyselyihin. (Demon kyselyvastaukset, 2016)

Mitä mieltä sinä olet?

Kokoelmasiirtofoorumin demosivu on auki NYT!

- **Missä testaan?**

Demosivu tulee TAKO-verkoston eduuni-alustalle kaikkien testattavaksi ensi viikolla.

- **Kuka voi testata?**

Kaikki, joilla on pääsy TAKO-verkoston eduuni-alustalle voivat testata demoa. Jos sinulla on tunnus entuudestaan, et tarvitse uutta tunnusta tai salasanaa. Kaikki museoammattilaiset voivat osallistua testaamiseen edustamastaan kokoelmatyypistä riippumatta. Vaikka painotus on ollut kulttuurihistoriallisten museoiden esinekokoelmissa, toivomme myös taidemuseoiden ja kuvakokoelmien kommentteja.

- **Miten testaan?**

Tutustu lomakepohjaan, ohjeisiin ja periaatteisiin demosivulla. Hahmotelmia saa rohkeasti haastaa! Vastaa sivulta löytyviin kysymyksiin. Tutki ilmoituksia ja/tai jätä ilmoitus itse. Kaikki tarvittavat ohjeet löytyvät demosivulta.

- **Koska testaan?**

Voit kommentoida 31.5.2016 asti, lähettämällä vastauksesi osoitteeseen: siirtofoorumidemo@gmail.com.

Demosivu on auki toistaiseksi.

- **Minulla ei vielä ole tunnusta TAKO-alustalle, mistä saan sellaisen?**

Pyydä tunnus: eduuni@nba.fi

- **Mihin demo johtaa? Mitä tapahtuu seuraavaksi?**

Se riippuu teistä! Pysyvän palvelun kehittämistä harkitaan kommenttien perusteella.

Kiitos! Tack! Tak! Takk!

Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt -hanke

- Aboa Vetus & Ars Nova: Johanna Lehto-Vahtera
- Helsingin kaupunginmuseo: Elina Kallio
- Helsingin taidemuseo: Elina Leskelä
- Tampereen museot: Tiina Paavola
- Tampereen taidemuseo: Tapio Suominen
- Tekniikan museo: Kirsi Ojala
- Julkaisun toimitus: Minna Sarantola-Weiss & Emilia Västi

Kokoelmasiirtofoorumin demo

- Teemu Ahola, TAKO-verkosto
- Miikka Haimila, TAKO-verkosto
- Elina Kallio, TAKO-verkosto / *Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt -hanke*
- Antti Metsänkylä, TAKO-verkosto
- Kirsi Ojala, *Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt -hanke*
- Emilia Västi, *Kokoelmapoistojen yhteiset käytännöt -hanke*

Yhteydenotot:

Hankekoordinaattori Emilia Västi

emilia.vasti@tekniikanmuseo.fi